



BOZOR IQTISODIY MUNOSABATLAR TIZIMIDA BIZNESNING MOHIYATI

Kamoliddinov Sherzodbek Latifjon o'g'li

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti

Maqola haqida ma'lumot
Qabul qilingan: 01.06.2024
Qayta qabul : 10.06.2024
Saytda mavjud : 14.06.2024

Muallif (lar)

***Kamoliddinov SH.L**



Muallif bilan aloqa
<https://orcid.org/0009-0001-7859-094X>

sherzodbekamoliddinov071@gmail.com

© Muallif. Kamoliddinov SH.L
UNIVERSAL xalqaro ilmiy jurnal

Ochiq ma'lumotlar:
<https://universaljurnal.uz/index.php/jurnal>

Maxfiylik bayonoti
Materialni istalgan vosita yoki formatda nusxalash va qayta tarqatish hamda maqoladan to'g'ri iqtibos keltirish va litsenziyasini ko'rsatish sharti bilan istalgan maqsadda foydalanish mumkin.

ANOTATSIYA: Ushbu maqola orqali butun dunyoda qo'llanilayotgan biznes tushunchasi haqida turli xil qarashlar va tushunchalarga to'xtalamiz hususan Ingliz iqtisodchisi A.Xosking "Biznes" tushunchasiga quyidagicha ta'rif beradi: "Tadbirkorlik – bu jismoniy shaxslar, korxonalar va tashkilotlarning tabiiy ne'matlarni qazib olish, tovar ishlab chiqarish yoki sotib olish va sotish, xizmatlar ko'rsatish hamda ularni boshqa tovar va xizmatlarga almashtirish bo'yicha faoliyatidir. "yoki manfaatdor shaxslar yoki tashkilotlarning o'zaro manfaati uchun pul".

ABSTRACT: Through this article, we will focus on different views and concepts about the concept of business used all over the world, in particular, the English economist A. Hosking defines the concept of "Business" as follows: "Entrepreneurship is a natural phenomenon of individuals, enterprises and organizations" is the activity of extracting mats, producing goods or buying and selling them, providing services and exchanging them for other goods and services. "or money for the mutual benefit of interested persons or organizations".

АННОТАЦИЯ: В данной статье мы остановимся на различных взглядах и понятиях о понятии бизнеса, используемых во всем мире, в частности, английский экономист А. Хоскинг определяет понятие «Бизнес» следующим образом: «Предпринимательство – это естественное явление. физических лиц, предприятий и организаций" - это деятельность по добыче матов, производству товаров или купле-продаже их, оказанию услуг и обмену их на другие товары и услуги. «или деньги для взаимной выгоды заинтересованных лиц или организаций».

KALIT SO'ZLAR: Biznes ,tadbirkorlik, sanoat, resurs, daromad , foyda, agrobiznes.

KEY WORDS: Business, entrepreneurship, industry, resource, income, profit, agribusiness.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Бизнес, предпринимательство, промышленность, ресурс, доход, прибыль, агробизнес.

Biznes, tadbirkorlik va agrobiznesning mohiyati Bozor iqtisodiyoti sharoitida bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lgan tushunchalar mavjud: biznes, tadbirkorlik, tijorat boshqa xo'jalik sub'ektlari - korxonalar, tashkilotlar, fuqarolarga sotish uchun mo'ljallangan. Bunday aloqa qisqa muddatli yoki uzoq muddatli bo'lishi mumkin (bu talabning barqarorligi, resurslarni yo'naltirish imkoniyati va boshqa jihatlar bilan bog'liq).

Agar biz resurslarning uzoq muddatli kombinatsiyasi haqida gapiradigan bo'lsak, qoida tariqasida, faoliyati ma'lum, nisbatan barqaror qoidalar va me'yorlarga bo'ysunadigan tashkilot yoki tashkiliy bo'linma paydo bo'ladi, ya'ni biznesga qiziqish tabiiy va asoslidir. Ko'z o'ngimizda jamiyatning yangi iqtisodiy asosi yaratilmoqda, o'z biznesini yaratishga intilayotgan, yangi sharoitlarga moslashishni emas, balki ularda yashashni, tashabbus ko'rsatishni, erkin mehnatda o'zini namoyon qilishni istaydigan odamlar paydo bo'lmoqda. Bunga jamiyatni va iqtisodiy faoliyatni demokratlashtirish yordam beradi, bu esa yuqori ko'rinishda ma'lum foyda olish imkonini beradi. Ayirboshlash, bozor munosabatlari, xaridorlarga talabga ega bo'lgan mahsulotingizni taklif qilish orqali foyda olish mumkin.

Buning uchun siz daromad keltiradigan o'z biznesingizni tashkil qilishingiz va uni muvaffaqiyatli boshqarishingiz kerak. Odamlarning xo'jalik faoliyati moddiydir, ammo maqsadga muvofiqlik, aql bilan ma'naviyat, aql va his-tuyg'ular ishi nomoddiy ekanligini ko'rishimiz mumkin. Har qanday iqtisodiy munosabatlar shaxslashtirilgan (mavjud modellarda mujassamlangan) va ob'ektivlashgan (moddiy va ma'naviy

natijalar, inson mehnatining natijalari) deganda, bu iqtisodiyotda uchta komponent - odamlar, narsalar va odamlarning narsalarga munosabati mavjudligi bilan izohlanadi. Bu shuni anglatadiki, har qanday iqtisodiy munosabatlar ushbu tarkibiy qismlar o'rtasidagi tarixiy o'ziga xos munosabatlarni o'z ichiga oladi va odamlar iqtisodiy rivojlanishning harakatlantiruvchi kuchidir va faqat ularning faoliyati nuqtai nazaridan biznes nima ekanligini tushunish mumkin.

Faoliyat jarayonida odamlar tabiat va ijtimoiy hodisalarni o'z faoliyati ob'ektiga, biznes yoki agrobiznesga, o'zini esa faol sub'ektga aylantirib, dunyoni o'zgartiradilar. Faoliyat ehtiyojdan kelib chiqadi. Ehtiyojlarni qondirish uchun resurslar kerak - ishlab chiqarish, tabiiy resurslar, inson resursi va ular cheklangan. Resurslarning tanqisligi yakuniy mahsulot ishlab chiqarishning cheklanganligi bilan belgilanadi. Shuning uchun jamiyat o'zi xohlaganicha iste'mol qila olmaydi. Ushbu muammolarga duch kelganda, u doimo odamlar va jamiyat ehtiyojlarini maksimal darajada qondirish uchun nima, qanday va qancha ishlab chiqarish va qanday tarqatish kerakligini hal qilishi kerak jamiyatning iqtisodiy rivojlanish jarayonlarini tahlil qilish kerak.

Faoliyat rivojlanishning eng yuqori shaklidir. Bu insoniyat jamiyatining butun tarixi, u yoki bu tarzda, insonning faoliyati, uning biznesi yoki biznes haqidagi tushunchasi bilan bog'liq. Iqtisodiy rivojlanish jarayoniga tadbirkorlik

ta'sirining chegaralari ob'ektiv sharoitlar bilan belgilanadi. Ushbu shartlar korxonada faoliyat yuritayotgan iqtisodiy tizimga bog'liq. Shuning uchun nima, qanday va qancha ishlab chiqarish va qanday taqsimlash haqidagi abadiy muammolar avloddan-avlodga, bir iqtisodiy shakldan ikkinchisiga o'tib boradi, bu yerda biznes iqtisodiy rivojlanishning asosi hisoblanadi, bozor ishlab chiqarishni rivojlantirish uchun turtki bo'lib ishlaydi, o'zining soddaligi bilan ajralib turadigan omon qolish formulasini ishlab chiqdi.

Ma'lum bo'lishicha, bozor mexanizmidan hech bir shaxs yoki tashkilot bu muammolarni ongli ravishda hal qilmaydi. Oddiy qilib aytganda, har kim o'z biznesini qiladi, bozorda ishlab chiqaruvchi yoki iste'molchi sifatida o'zaro ta'sir qiladi. Bu yerda narxlar va ishlab chiqarish hajmi ham belgilanadi. Haridor va o'rtasidagi kelishuv orqali va sotuvchilar bir vaqtning o'zida barcha muammolarni hal qilishadi.

Ulardan birinchisi ("nima ishlab chiqarish") iste'molchi tanlagan mahsulot uchun to'laydigan pul orqali hal qilinadi;

ikkinchisi ("qanday ishlab chiqarish kerak") - ishlab chiqaruvchilar o'rtasidagi raqobat;

uchinchisi ("qancha ishlab chiqarish va qanday taqsimlash") - talab va taklif o'rtasidagi munosabat. Bu jarayon har bir ishlab chiqarish usulida, bozor munosabatlari "ta'riflangan" turli iqtisodiy tizimlarda doimiy ravishda sodir bo'ladi va biznes boshqaruv usuli, fikrlash turi, turmush tarzi sifatida ishlaydi. Binobarin, biznes bozor kategoriyasi, ya'ni iqtisodiy kategoriya bo'lib, uning paydo bo'lish zarurati tabiiy tarixiy jarayondir. Jamiyatning rivojlanishi bilan jamiyatning iqtisodiy munosabatlarini "singdiruvchi" va ularni iqtisodiy amaliyotda namoyon

qiluvchi biznes ham rivojlanadi, yoki o'z tavakkalchiligida va o'z mas'uliyati ostida o'z biznesini rivojlantirish va shaxsiy manfaat, foyda olish bilan bog'liq qarz mablag'lari - bu fuqarolarning mustaqil tashabbuskorligi bo'lib, bunda mavjud resurslar istalgan sohada yoki tarmoqda ishlab chiqarishni tashkil etish uchun tez safarbar qilinadi. Bu esa o'z biznesining rentabelligini oshirish va bozor talabini qondirish sifatida baholanadi.

Tadbirkorlik tushunchasi Belarus Respublikasining 1991 yil 15 fevralda qabul qilingan 207-XII-son "O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlik to'g'risida"gi Qonunining 1-moddasida ochib berilgan.

Ushbu qonunga muvofiq Tadbirkorlik — mulkchilik subyektlarining mollar ishlab chiqarish va xizmatlar ko'rsatish hamda foyda yoki daromad olishga qaratilgan amaldagi qonunlar doirasida tashabbuskorlik bilan faoliyat ko'rsatishidir. foyda yoki shaxsiy daromad va o'z nomidan o'z xavf ostida va o'z mulkiy javobgarlik ostida yoki yuridik shaxs (korxonada) nomidan va mulkiy javobgarlik ostida amalga oshiriladi, bu moddaning mazmunidan, tadbirkorlik uch belgilari bo'lishi mumkin ajratiladi: – tadbirkorlik – fuqarolarning mustaqil, tashabbuskorlik faoliyati, ya'ni .mustaqil (yollanma) mehnat faoliyati – tadbirkorlik – shunchaki har qanday faoliyat (siyosiy, ijtimoiy va hokazo) emas, balki foyda olishga qaratilgan; Bu shuni anglatadiki, tadbirkor tadbirkorlik sub'ekti (korxonada) bilan bir qatorda maqsadi foyda olish bo'lgan yuridik shaxslardir)

Tadbirkorlik - bu yuridik shaxs nomidan va uning mas'uliyati ostida, ya'ni o'z nomidan va o'z mas'uliyati ostida amalga oshiriladigan faoliyatdir tadbirkorlik - yuridik va jismoniy shaxslarning fuqarolik muomalasida o'z nomidan, o'z tavakkalchiligi va mulkiy javobgarligi ostida amalga oshiriladigan va quyidagilardan muntazam ravishda foyda olishga qaratilgan mustaqil faoliyati: mulkdan foydalanish; (ushbu shaxslar tomonidan ishlab chiqarilgan, qayta ishlangan yoki sotish uchun sotib olingan);- agar ushbu ishlar yoki xizmatlar boshqa shaxslarga sotish uchun mo'ljallangan bo'lsa va o'z iste'moli uchun foydalanilmasa, ishlarni bajarish yoki xizmatlar ko'rsatish amalda almashtirilishi mumkin.

Tadbirkorlik va biznes iqtisodiy faoliyat turlari sifatida mahalliy va xorijiy tadqiqotchilar tomonidan jismoniy shaxslar, korxonalar va tashkilotlar tomonidan daromad olish, ishlab chiqarish yoki sotib olish maqsadida amalga oshiriladigan erkin iqtisodiy faoliyat (qonun hujjatlarida taqiqlanganlar bundan mustasno) sifatida talqin qilinadi. Savdo sheriklari uchun o'zaro manfaat asosida boshqa tovarlar, xizmatlar yoki pul evaziga xizmatlar ko'rsatish, iqtisodiy hodisa sifatida tadbirkorlik biznesning bir toifasi bilan bir xil, ammo iqtisodiy amaliyotda ular ko'pincha aniqlanadi. Biroq, ular ma'no tushunchalari jihatidan juda yaqin bo'lsa-da, sinonimlar emas, o'ziga xosliklar emas.

Biznes tadbirkorlikka nisbatan kengroqdir, chunki u bozor iqtisodiyotining barcha ishtirokchilari o'rtasida yuzaga keladigan munosabatlarni qamrab oladi va nafaqat tadbirkorlar, balki iste'molchilar, xodimlar va davlat organlarini ham o'z ichiga oladi. Fuqarolar, fuqarolar birlashmalari ishlab chiqarish uchun o'z

tavakkalchiligi va mulkiy javobgarligi ostida amalga oshiriladigan mustaqil faoliyat.

Foyda olish maqsadida mahsulot, ishlarni bajarish va xizmatlar ko'rsatish. Tadbirkorlik o'z aylanmasiga bozorning barcha ishtirokchilarini emas, balki o'z sub'ektini, tadbirkorni o'z ichiga oladi. Biz iste'molchi, mehnat va davlat bilan bir qatorda tadbirkorlik faoliyati haqida gapirishimiz mumkin, tadbirkorlik falsafasi - bu erkin individualizm, uning asosiy xususiyati o'z sa'y-harakatlari bilan shaxsiy farovonlikni ta'minlashdir, ammo bu jamiyat manfaatlariga zid emas. Ba'zilarning boyitish imkoniyatlariga boshqalarning zaif va qobiliyatsizligi to'sqinlik qilmasligi kerak.

Badavlat odamgina xayrixoh, homiy va mehribon inson bo'lishi mumkin. Tilanchi boshqalarga yordam bera olmaydi. Boylar boy jamiyatni anglatadi. Tadbirkorlik o'z-o'zidan foyda ko'rish orqali jamiyat manfaati yo'lida harakat qiladi, bunda shaxsga nisbatan hurmat qaror topadi, insonning tabiiy ambitsiyalarini, o'zini o'zi anglash va o'zini o'zi tasdiqlash istagini to'liq ro'yobga chiqaradi va shunday sharoit yaratadi. odamlarning ijodiy salohiyatini bo'shatish uchun ularga faoliyat sohasini, kuchlarini qo'llash sohasini ta'minlaydi va shu munosabat bilan boshqaruvning bir turi sifatida ishlaydi. Jamiyatni demokratlashtirish natijasida tadbirkorlikning o'zi iqtisodiy tuzilmalar va odamlar psixologiyasiga kirib borishi bilan jamiyat va shaxsni ishlab chiqarishning muntazam turg'unligidan ozod qilish jarayonini rivojlantiradi va qo'llab-quvvatlaydi, tafakkur turini shakllantiradi.

Tadbirkorliksiz biznes yo'q, bu nafaqat uning tizimining elementi, balki tadbirkorlikning rivojlanishi iqtisodiyotni ratsionalizatsiya qilish, raqobatbardoshlikni oshirish, foydalanilmayotgan yoki yomon ishlatilayotgan resurslardan xalos bo'lishni anglatadi. jamiyatning asosiy salohiyatini to'liqroq amalga oshirish - shaxs. Shu sababli tadbirkorlik sotsialistik yoki kapitalistik bo'lishi mumkin emas. U tadbirkorlikning, bozor iqtisodiyotining ajralmas qismi bo'lib, erkin bozor muhiti va jamiyatni demokratlashtirish qaror topgan joydagina rivojlanadi. Tadbirkorlikka har qanday zulm insonni qullikka aylantirish uchun asosdir. O'z daromadingiz, shaxsiy biznesingizsiz erkin fuqaro bo'la olmaysiz. Davlatga nisbatan hamma odamlar xodim bo'lgan jamiyat insonparvar bo'la olmaydi. Iqtisodiyotda hamma shunga qarab ishlaydigan yagona zavodga aylandi

Yagona iqtisodiy reja, o'z mohiyatiga ko'ra tadbirkorlikni rad etdi. Kambag'al xalq va vayron bo'lgan, tanqis iqtisodiyot bilan o'zining farovonligini demagogik tarzda targ'ib qilgan, paydo bo'lgan sotsialistik davlat halokatga uchradi. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, zamonaviy sotsialistik yo'nalishlar G'arb sivilizatsiyasining butun yo'nalishi bilan keskin tanaffus bo'lib, uni Uyg'onish davridan boshlab zamonaviy inson yaratgan va u o'z navbatida tadbirkorlik tamoyillariga asoslangan sivilizatsiya edi. Shunday ekan, bugungi kunda tadbirkorlikka qaytish sivilizatsiyaga qaytish va boshi berk ko'chadan chiqishdir. Tadbirkorlikni biznesning elementi sifatida mehnat, biznesni boshqarish va o'zlashtirishdan ajratib bo'lmaydi. Ishsiz ish bo'lmaydi. Mehnat va tadbirkorlik - bu moddiy va ma'naviy ne'matlarni ishlab chiqarish bo'yicha maqsadli faoliyat jarayonlari, lekin

agar tadbirkorlik uchun mehnat uni rivojlantirishning asosiy sharti va hayotiy ne'matlar yaratish manbai bo'lsa, tadbirkorlik mehnatni ijodiy, ongli ravishda tashkil etuvchi vositadir.

Faoliyatning mazmunli, sifat tomoni, bu faoliyatni tanlagan sub'ektlarning o'z-o'zini majburlashi, ularning manfaatdorligi, mehnatning yakuniy natijalariga bevosita jalb etilishi tadbirkorlikning sifat jihatidan yangi samarali turi bo'lib, progressiv usullarni talab qiladi, texnikasi, usullari uni boshqarish, shuningdek, muayyan mulkdor, ishlab chiqarish egasi. Mulkdor (tadbirkor) o'z mol-mulkini isrofgarchilikka yo'l qo'ymaydi va boshqalarga ham shunday qilishiga yo'l qo'ymaydi. Shunday qilib, tadbirkorlik iqtisodiy kategoriya, biznesning elementi, boshqaruv turi va tadbirkorlikning muvaffaqiyati faoliyat muayyan huquqiy va tashkiliy dizaynga asoslanadi.

Keng ma'noda tadbirkorlik - bu nafaqat o'lchanadigan foyda (yoki yo'qotishlar), balki qoniqishning "nomoddiy" shakllariga (etakchilik, o'zini o'zi tasdiqlash, raqobat va boshqalar) erishishda ham o'z predmeti uchun o'ziga xos foydali xususiyatga ega bo'lgan tadbirkorlik faoliyati. va hokazo). Birinchi belgi - tadbirkorlar va biznes tuzilmalarining mustaqilligi va ularning iqtisodiy o'zini o'zi ta'minlashi. Ularning xatti-harakati yuqoridan berilgan buyruqqa emas, balki ichki motivlarga asoslanadi. Nimaga, qanday va kim uchun ishlab chiqarishga nisbatan ishlab chiqarish mustaqilligi ularning iqtisodiy foydalari va bozor sharoitlaridan kelib chiqqan holda mustaqil ravishda hal qilinadi. Tijorat

erkinligi o'z mahsulotlarini sotish yo'llari va vositalarini tanlashda, tadbirkor muomala qiladigan etkazib beruvchilar va xaridorlarni tanlashda namoyon bo'ladi. Bu iqtisodiy aloqalar shartnomalar bilan ta'minlanadi. Ishlab chiqarish va tijorat mustaqilligi narx belgilashdagi erkinlik bilan bog'liq.

Ammo tadbirkorning erkinligi va mustaqilligini mutlaqlashtirib bo'lmaydi; Tadbirkor bozor va jamiyatdan xoli emas, ikkinchi belgi - shaxsiy iqtisodiy manfaat. Tadbirkorning yilligi maksimal foyda olish istagida amalga oshadi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida xo'jalik yurituvchi sub'ekt o'zining maxsus manfaatlarini ko'zlash bilan birga, jamiyat manfaatlari uchun ham faoliyat yuritadi. Shunday qilib, shaxsiy va jamoat manfaatlarining o'zaro bog'liqligi namoyon bo'ladi. Uchinchi belgi - bu o'z faoliyati natijalari uchun shaxsiy javobgarlik. Moliyaviy va iqtisodiy javobgarlik tarqoq emas. U yakka tartibdagi tadbirkorga tegishli va yuqori organlarga o'tkazilmaydi. Bularning barchasi xarajatlar va ishlab chiqarish natijalari o'rtasida tegishli bog'liqlikni keltirib chiqaradi. Ishlab chiqarish natijalari barcha turdagi xarajatlardan yuqori bo'lishi kerak. Shaxsiy iqtisodiy manfaatdorlik, mas'uliyat bilan birgalikda tadbirkorni doimiy ravishda mehnat qilishga majbur qiladi va rag'batlantiradi.

Tadbirkorlik insonning ijodiy tabiati va uning imkoniyatlarini ochib berish bilan uzviy bog'liqdir. Raqobatda tadbirkor uchun narx emas, balki mahsulot sifati va yangilanishi muhim bo'lib, buning uchun yangi texnika va texnologiya, mehnatni tashkil etish, ishlab chiqarish va boshqarishning yangi shakllari, nostandart yechimlar, ijodiy yondashish talab etiladi. Vaziyatni baholash. Oxir oqibat, tadbirkorlik shaxsiy o'zini o'zi anglashning

o'ziga xos usuliga aylanadi. Tadbirkorlikning beshinchi belgisi iqtisodiy (yoki tadbirkorlik) tavakkalchiligidir.

Bozor munosabatlarining rivojlanishi munosabati bilan tadbirkorlik faoliyati iqtisodiy muhitning noaniqligi va o'zgaruvchanligi sharoitida amalga oshirilishi kerak. Bu kutilgan natijaga erishishda noaniqlik va noaniqlik mavjudligini anglatadi va shuning uchun xavf paydo bo'ladi, ya'ni muvaffaqiyatsizlik xavfi, ko'zda tutilmagan yo'qotishlar savdo va u bilan bog'liq operatsiyalar, savdo va vositachilik faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarining tashuvchilari tadbirkor, tadbirkor va savdogardir. "Ishbilarmon", "tadbirkor" va "savdogar" tushunchalari "ishlab chiqarish, moliyaviy yoki savdo operatsiyalari bilan shug'ullanadigan shaxs, agar muvaffaqiyatli bo'lsa, unga daromad, foyda, yuqori ish haqi, bonuslar, dividendlar va boshqalar."

Tadbirkor yoki tadbirkor xo'jalik yuritish huquqi asosida o'z mulkining ham egasi, ham boshqaruvchisi bo'lishi mumkin. "Tadbirkor" tushunchasining yuqoridagi ta'rifini tavsiflab shuni ta'kidlash kerakki, milliy qonunchilik uning huquq subyekti maqomini olishini talab qiladi. Biroq, ular tadbirkorlik faoliyatini kasb sifatida qat'iy ko'rib chiqmaydilar. Oddiy odamlar orasida tijorat yoki biznesni idrok etishda yaxshi tomonga o'zgartirgan narsa juda oz. Savdogarlar ishbilarmonlar haqida savol tug'ilganda, bu ko'pincha yashirin iqtisodiyot va aldash bilan bog'liq. Ayni paytda, Rossiya imperiyasida rus savdogarlariga "tijorat maslahatchisi" faxriy unvoni berilganligini eslash

foydali bo'ladi. Biz bunday odamlarni barcha gunohlari uchun haqorat qilib, "chayqash va firibgarlar" deb nomladik. Endi bu so'zlar boshqa ma'no bilan to'ldiriladi. Taxmin qilish mumkinki, tez orada "spekulyator" so'zi tijorat operatsiyalari sohasida tavakkal qilishga qodir bo'lgan tashabbuskor shaxsni anglatadi. Ishbilarmon bo'lish Xudoning in'omi, deyishadi.

Har qanday mamlakat aholisining faqat ma'lum bir qismi (15-20%) tadbirkorlik bilan shug'ullanishi mumkin. Ammo bu sovg'ani kuchaytirish va rivojlantirish kerak. Bu erda asosiy narsa - qattiq ishlash qobiliyati. Ford, Rokfeller, Li Yakokka, rus Demidovlari mashaqqatli mehnat tufayli ularga aylandi. Har kim ham pulni qarzga olishi, uni muomalaga kiritishi, foizlari bilan qaytarishi yoki kapitalni foydali qo'yish imkoniyatlarini izlay olmaydi.

Buni faqat qalbida tijorat yo'li bor va biznesmenning ishbilarmonlik fazilatlarini to'plamiga ega bo'lgan odam amalga oshirishi mumkin. Tadbirkor bilimdon shaxs bo'lishi, bozor iqtisodiyoti, talab va taklif qonunlari, bozor kon'yunkturasi bo'yicha ma'lum bilimlarga ega bo'lishi kerak. Busiz, tadbirkor yo qimmat sotib oladi yoki past sotadi, lekin bu holda ish bankrot bo'ladi. Bozorni bilish majburiy talab bo'lib, uni cheksiz va doimiy o'rganish kerak. Bozorni doimiy ravishda kuzatib borishni qoidaga aylantirmagan odam, ijtimoiy nuqtai nazardan, biznes va tadbirkorlik - bu shaxsning biznes faoliyati, uning xatti-harakatining turidir. bozor qoidalari tizimi.

Bu iqtisodiy rivojlanishning harakatlantiruvchi kuchi bo'lib, zamonaviy biznes va tadbirkorlik quyidagilar bilan tavsiflanadi: - mahsulot, tovarlar, ishlar, xizmatlar ishlab chiqariladigan (yoki sotib

olingan) muayyan moddiy va pul resurslari; foydali savdo, muvaffaqiyatli savdo - pul ishlash qobiliyati (tadbirkorlik faoliyati) Jismoniy shaxslar, tashkilotlar, korxonalar tabiiy foyda olish; Mahsulot ishlab chiqarish va (yoki) ularni qayta ishlash Sotish uchun mahsulot (tovar) sotib olish

Tadbirkorlik mahsuloti (mahsulot, tovar, ish, xizmatlar)Tovar bozori (ulgurji va chakana savdo, davlat buyurtmalari)Tadbirkorlik daromadi, foyda - shaxsning o'ziga xos fazilatlarini, uning to'plashga bo'lgan tabiiy moyilligi, daromadning xarajatlardan oshib ketishi - mas'uliyatli qarorlar qabul qilish uchun jasoratni qabul qiladigan va o'zi xohlagancha qila oladigan shaxsning erkinligi; ijodiy shaxslar, uning asosi ijodkorlik - hayot va bozor iqtisodiyoti voqeligini ob'ektiv baholash qobiliyati, hayotning past-balandliklariga sog'lom qarash va o'z biznesiga ma'lum munosabat; tavakkal qilish va o'z faoliyati natijalari uchun to'liq javobgarlikni o'z ixtiyori bilan o'z zimmasiga olishga tayyorlik - o'z nomidan, o'z ma'naviy, ijtimoiy va moliyaviy javobgarligi ostida, foyda, shaxsiy daromad, foyda olishga qaratilgan mustaqil, mustaqil va tashabbuskor faoliyat; Yuqorida aytilganlardan kelib chiqadiki, tadbirkorlik va tadbirkorlik tadbirkorlarning (tadbirkorlarning) samarali va samarali mehnati, ularning maqsadli mehnati, kasbiy faoliyati, ijtimoiy foydali faoliyati, tashabbuskor sub'ektning fikrlash tarzi va iqtisodiy xulq-atvorining muayyan uslubi bo'lib, u insonning iqtisodiy motivatsiyasi, buning natijasida qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining uchta omiliga to'rtinchisi

qo'shiladi (er - mehnat - kapital) - biznesni tushunishning bildirilgan pozitsiyasi odamlarda unga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishni nazarda tutadi.

Tadbirkorlik qoidalarini har bir inson o'rganishi shart, rivojlangan mamlakatlar aholisining ijtimoiy ongida so'nggi paytlarda tadbirkorlik orqali xalq boyligi yaratiladi, tadbirkorlik bilan shug'ullanuvchi kishilar esa uning oltini hisoblanadi, degan fikr paydo bo'ldi. tadbirkorlikni rag'batlantirish davlat funktsiyalaridan biri sifatida qaralishi kerak.

Shu munosabat bilan shuni ta'kidlash kerakki, taxminan bir asr oldin Qo'shma Shtatlar "biznesni o'rganish" tamoyilini e'lon qilgan va uni muvaffaqiyatli amalga oshirgan. Hozirgi vaqtda tadbirkorlik faoliyati sohasi bo'yicha eng rivojlangan, etuk tizimga ega bo'lib, u iqtisodiyotning ma'lum bir tarmog'idagi ishtirokiga ko'ra ajralib turadi: yengil sanoat, oziq-ovqat sanoati, ta'lim, va agrosanoat majmuasi, agrobiznes deb ataladi.

List of sources and references:

1. <https://lex.uz/docs/-75878>
2. <https://ebook.tsue.uz/public/ebooks/агробизнес>
3. E.A.Petrovich, L.P.Lazarev, E.L.Demitrichenko AGROBIZNES o'quv qo'llanmasi